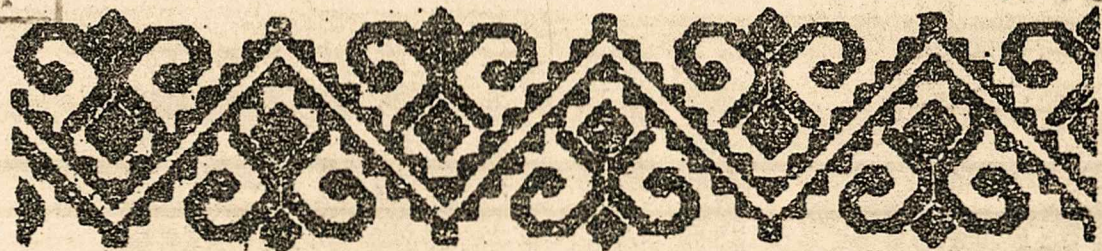

MŪSU LIETUVA

NR. 27 (1612) – SEMANÁRIO – 1979 M. LIEPOS – JULHO 12 D. – 5,00 kr.
Rua Juatindiba, 20 (28) Caixa Postal 4421 – 01000 São Paulo, SP. Tel. 273-0338

SIMAS KUDIRKA PAS S. PAULO VALSTIJOS VICE-GUBERNATORIŲ JOSÉ MARIA MARIN.

Nuotraukoje: A. Sliesoraitis, – BLB Tarybos pirmininkas, Simas Kudirka, jaunimo atstovės Nilza Guzikauskaitė ir Beatriz Bacevičiūtė, Vice Gubernatorius José Maria Marin.

“Vyskupas, kuris nesijuokia”

Amerikiečio reportažas apie Vilniaus vyskupą
Julijū Steponavičių — “slaptą kardinolą”

“Chicago Tribune” dienraštis birželio 10 d. išspausdino savo korespondento J. Gallagherio pranešimą iš Vilniaus. Jame autorius cituoja vieno kunigo pareiškimą apie vysk. J. Steponavičių: “Jis niekad nesijuokia. Dvasia nepalaužta, bet niekad nesišypsos. Jis nustojo šypsojėsis prieš 18 metų, kai buvo ištremtas, ir nesišypsos, kol nebus grąžintas į savo pareigas”.

Nuo 1961 m. vysk. J. Steponavičius gyvena kaip tremtinys Žagarėje. Pasak kun. A. Svarinsko, ten jis turi du kambarėlius sename mūriniame name, neturinčiame nei centrinio šildymo, nei prausyklų. Tame pačiame name yra įsikūrusi ir KGB įstaiga, kuri seka kiekvieną vyskupo žingsnį. Kunigai,

gali jį lankyti, bet viskas yra rekorduojama. Tik paleidus radijo priimtuvą, galima išvengti balso rekordavimo.

Vysk. J. Steponavičiui leista kasdien atnašauti Mišias mūrinėje Žagarės šventovėje, neturinčioje centrinio šildymo. Taip pat jam leista turėti savo kambariuose religinių knygų, lankyti draugus ir dalyvauti laidotuvėse, žinoma, su palydovais iš Saugumo.

Žagarėn šis vyskupas buvo ištremtas, nes atsisakė liepti savo kunigams nebemokyti vaikų tikybos, šventino klierikus ir kunigus, nepatvirtintus komunistinės valdžios, protestavo prieš valdžios kišimąsi į kunigų seminarijos reikalus, prieš reikalavimą pakeisti seminarijos (nukeičta) sekantį psl.)

Jaunimas ir Lietuva

Okupacinės valdžios propagandistai Lietuvoje išeivius vadina tautos “atplaišomis”, pasmerktomis sunykti ir taip galutinai nurimti. Tuo būdu jie išreiškia norą, kad išeivija greičiau ištirptų ir nebebūtų tautos dalimi. O ta išeivija vis dėlto pasirodo gaji. Išgyvenusi vieną šimtmetį, ji tebėra lietuvių tautos dalis ir gana viltingai žiūri į ateitį. Tiesa, nubyrėjimo daug, gresiančių pavojų dar daugiau, tačiau atsparusis branduolys, kad ir grumdamas su grėsmėmis, tebesilaiko. Patirtis rodo, kad sąmoningieji trečios kartos čiagimiai nepraranda ryšio su savo šaknimis — kai pūsteli gaivinantis patriotinis vėjas, ji pajunta savo priklausomybę lietuvių tautai. Tai buvo pastebėta ypač rengiant jaunimo kongresus. Net ir tie, kurie jau nebemoka lietuvių kalbos, bando rasti kelią atgal į savo šaknis, būtent, į savo tautą. Bene ryškiausiai tai buvo matyti Pietų Amerikoje. Galimas dalykas, ir šiame lietuvių jaunimo kongrese Europoje šis bruožas bus pastebimas. Dėlto reikėtų, kad kongreso rengėjai bandytų prabilti ne tik tai į jame dalyvaujančius, bet ir tas jaunimo mases, kurios laikosi atokiau nuo lietuviškos veiklos. Kongresas neturėtų užmiršti, kad išeivijoje yra masės lietuvių jaunimo, į kurį reikia prašnekti ne tik lietuvių, bet ir kitomis kalbomis.

NORINT neatitrūkti nuo savo šaknų, išlikti savoje tautoje, reikia išlaikyti gyvas dvasines gijas, jungiančias su tautos kamienu Lietuvoje. Tai esminis šaltinis, kuris gaivina ir fiziškai nuo jo nutolusius, t.y. išeivius, ypač jaunąją kartą. Dėlto girtina yra kiekviena iniciatyva, kuri randa kelius į tą šaltinį, ir peiktina kiekviena kliūtis, kuri blokuoja tuos kelius. Pagrindinė kliūtis šiuo metu yra sovietinė okupacija, kuri izoliuoja tautą nuo išeivijos. Ji neleidžia išeiviams laisvai lankytis gimtajame krašte, turistams leidžia pabūti tik penkias dienas Vilniaus viešbutyje. Ryšiai paštu suvaržyti cenzūros. Lietuvos žmonės užsienin išleidžiami tik labai retais atvejais. Aišku, tokioje situacijoje daugiausia nukentčia jaunoji karta, kuri jiesko savo šaknų gimtajame tėvų krašte. Dėlto savo kongrese ji turėtų protestuoti prieš sovietinę okupaciją, prieš nežmoniškus suvaržymus ir savo protestą nukreipti į Sov. Sąjungą per Jungtines Tautas bei kitas tarptautines institucijas. Proteste turėtų būti pabrėžta kiekvieno teisė į savo kilmės kraštą, kuris tebėra dvasinė mūsų jaunimo tėvynė. Tai žmogaus teisių dalis, kurios paneigimas yra nusikaltimas prieš paprasčiausią žmoniškumą. Juk ar galima kalbėti apie žmoniškumą, kai jaunimas negali laisvai lankytis savo tėvų krašte ir tuo būdu iš tolo turi kentėti vergiją?

SOVIETINIAI propagandistai, žinoma, atsakys, jog išeivijos jaunimui dabar sudarytos geriausios sąlygos: gali vykti į lietuvių kalbos kursus, rengti ekskursijas, dalyvauti pionierių stovyklose... Bet tai propagandinė apgaulė. Tos tariamos properšos yra padarytos ryšiui palaikyti ne su tauta bei jos kamienu, o su okupaciniu režimu. Ten nuvažiavusiam jaunimui, šalia lituanistinių kursų, brukami propagandiniai dalykai, rodoma visų pirma tai, kas augština sovietinę santvarką, stengiamasi liaupsinti komunizmo laimėjimus, dirbtinai jieskoma išeivijos jaunuolių pagyrimų sovietams ir t.t. Žodžiu sakant, sovietinė valdžia ir jos propagandistai neišleidžia besilankančio jaunimo iš savo rankų ir tuo būdu užkerta kelią į tiesioginį ryšį su tauta, su jos žmonėmis. Vis dar laimė, jei kaikiuriem pavyksta pasimatyti su savo giminėmis. Bet tai tokia mažytė prošvaistė, kuri negali atstoti laisvo ryšio su tautiečiais. Būsimajam jaunimo kongresui turėtų rūpėti anoji propagandinė apgaulė ir jos pašalinimas. Jis turėtų prabilti jaunosios kartos vardu ir reikalauti laisvų ryšių su savo tėvų kraštu. O laisvi ryšiai bus įmanomi tik tada, kai laisva bus ir tauta. Gražu, kai kongresinis jaunimas gvildena lietuviškosios veiklos prasmę, savo tapatybės klausimus, bet jie visi pakimba ore, jei neatsiremama į visą tautą, esančią tiek išeivijoje, tiek tėvynėje Lietuvoje.

Lietuvos Katalikų Bažnyčios KRONIKA

LIETUVOS KATALIKŲ GYVENIMAS IŠRINKUS ŠVENTUOJU TĖVU JONĄ PAULIŲ II-ji

(Tęsinys)

Mūsų viltys iš karto pasiteisino. Jau pirmojoje savo kalboje naujasis popiežius prisiminė kalinius už tikėjimą. Mus jaudina Šv. Tėvo pasisakymas, jog pusė jo širdies priklauso Lietuvai, kad jis apie mus nuolat mąsto. Visi lietuviai pasijuto ypatingai Šv. Tėvo įvertinti, kai per inauguracijos iškilmės jis prabilo lietuviškai ir išimties keliu priėmė mūsų vyskupus ir jiems pareiškė, jog yra gerai susipažinęs su Lietuvos tikinčiųjų reikalais. Lietuvos tikintieji pilni vilties, kad naujasis Šv. Tėvas labai parems mūsų kovą už visišką Katalikų Bažnyčios laisvę ir žmogaus teises Tarybų Sąjungoje.

Pirmiausiai pareiškiamė, kad kritiškoms šio rašinio pastaboms mes nėleko nenorime užgauti bei žeminti. Be to, nepilnai žinome diplomatinis Apaštalu Sosto žygius, ginant Tarybų Sąjungos tikinčiųjų teises.

Rimta kliūtis mums suprasti ir teisingai įvertinti Apaštalu Sosto pastangas, o Apaštalu Sostui susidaryti objektyvų vaizdą apie beviltišką Tarybų Sąjungos tikinčiųjų būklę ir pagrįstus jų lūkesčius yra tai, kad ypatingai katalikombiniu būdu veikianti Bažnyčia Lietuvoje neturi betarpiškų kontaktų su Vatikanu. Tikėjimo priešai turi plačias galimybes perduoti tendencingą ir neobjektyvią informaciją apie Bažnyčios būklę Tarybų Sąjungoje ir Lietuvoje. Prie to prisidėti verčia į užsienį išvykstančius vyskupus ir kunigus. Atrodo, per

dažnai jie pakludavo ateistinei valdžiai. Todėl ryžtingieji kunigai ir tikintieji Vatikanui būdavo vaizduojami nenuoramomis, išsišokėliais, trukdančiais normalius Tarybų Sąjungos ir Apaštalu Sosto santykius, neklausančiais savųjų ordinarų potvarkių.

Mes esame ir būsimė klusnūs ir drausmingi Bažnyčios vaikai ir visiškai atsidavę Apaštalu Sostui, tačiau jaučiame gyvybinį būtinumą atvirai pareikšti savo mintis Apaštalu Sostui visais klausimais, liečiančiais kritišką mūsų tikinčiųjų situaciją. Nuo teisingo šių klausimų išsprendimo priklausys Bažnyčios ateitis Tarybų Sąjungoje ir mūsų Tėvynėje. Mes tikimės būti suprasti ir sulaukti pagalbos šiuo sunkiu metu.

Lietuvos bažnytinė provincija yra katalikybės avanpostas totalinio ateismo užvaldytoje Tarybų Sąjungoje. Vykstančioje žūtbūtinėje kovoje mums reikia greitos ir efektyvios pagalbos, kad nebūtume visiškai morališkai ir fiziškai sunaikinti. Todėl laikome būtinu reikala supažindinti su dabartine Lietuvos katalikų būkle Apaštalu Sostą ir savo brolius — pasaulio tikinčiuosius.

Raudonajai armijai okupavus Lietuvą, prasidėjo fizinis ir moralinis lietuvių tautos naikinimas. Nukentėjo apie vienas trečdalis lietuvių tautos žmonių. Vieni buvo ištremti, kiti įkalinti, nužudyti ir pan. Toks teroras buvo iki pat Stalino viešpatavimo pabaigos.

(Bus daugiau)

VYSKUPAS, KURIS NESIJUOKIA

rektorijų paklusniu Saugumui. Pagaliau jis atsisakė šventinti į kunigus du klierikus, kurie buvo įtariami kaip Saugumo agentai.

Korespondentas rašo, esą vysk. J. Steponavičius kaikieno laikomas "LKB Kronikos" redaktoriumi ir šventinąs į kunigus pogrindyje paruoštus kandidatus. Kun. Svarinskas betgi tai paneigė, sakydamas: "To jis negali rizikuoti".

Pasak kun. Svarinsko, kunigų seminarija yra saugumiečių kontrolėje. Jai draudžiama priimti aktyvius katalikų veikėjus. Kasmet priima vos keletą kandidatų. Esamų kunigų amžiaus vidurkis esąs 60 metų. Daugiau yra mirštančių, negu naujai šventinamų.

Žinia apie spėjama vysk. J. Steponavičiaus paskyrimą kardinolu "in pectore" (viešai neskelbiamu) pasiekusi ir Lietuvą. Pats vysk. J. Steponavičius pareiškęs: "Mano galva maža, o skrybėlė labai didelė". Žinia laikoma beveik tikra, nes jau anksčiau popiežius Jonas Paulius II pasiuntęs jam kardinolišką ženklą — pijusę.

Korespondento nuomone, paskyrimas Lietuvai kardinolu, kad ir slapto, sustiprins katalikų ryžtą priešintis komunistų persekiojimui. Kai Lietuvos katalikų veikėjai ėmė klausinėti sovietinius pareigūnus apie lietuvių kardinolo paskyrimą ir skatinti juos paskelbti tą žinią, tie pareiškė, kad tai būtų religinė propaganda, draudžiama sovietų konstitucijos. Korespondentas priduria: "Jei Steponavičius iš tikrųjų yra paskirtas kardinolu, popiežius to neskel-

bia, matyt. norėdamas nesugadinti trapių santykių tarp Vatikano ir Sov Sąjungos, kur yra apie 3 milijonus katalikų; dauguma jų — Lietuvoje".

Tęsdamas savo reportažą, amerikietis žurnalistas pastebi, kad vysk. J. Steponavičius esąs kamuojamas reumatizmo ir tremties nuotaikos, nes nežino kuo visa tai baigsis. Tai patyręs iš kun. A. Svarinsko, kuris dar pridūręs: "Jis nieko negali nei vadovauti, nei prieštarauti, nei priešintis komunistų propagandai ar priespaudai". Medžiaginis jo gyvenimas esąs geresnis nei kalinių stovykloje, bet dvasinis gyvenimas varganas. Nežiūrint to, vysk. J. Steponavičiaus įtaka tikintiesiems esanti didelė. Jis taipgi esąs atrama tiems kunigams, kurie liko nepalenkti Saugumo. O tokių palinkusių, ypač iš jaunųjų, esą apie 200. Jie paprastai skiriami į didesnius miestus. Komitetas tikinčiųjų teisėms ginti parašė raštą, prašantį sovietinę valdžią grąžinti vysk. J. Steponavičių į pareigas. Jį pasirašė 500 kunigų iš 708.

Pagal "Lietuvių Enciklopediją", vysk. J. Steponavičius yra gimęs 1911 m. Miciūnų k., Gervėčių par., Vilniaus apskr. Teologiją yra baigęs Vilniuje magistro laipsniu. Kunigavo įvairiose Vilniaus vyskupijos vietovėse. Vyskupu paskirtas 1955. V. 22, konsekruotas 1955. IX. 11 Panevėžyje. 1957 m. paskirtas Vilniaus ir Panevėžio apaštalinio administratoriumi su rezidencinio vyskupo teisėmis. Šias pareigas pradėjo eiti po vysk. K. Paltraoko mirties 1958 m. Ištremtas 1961. I. 24. G.

Litanija

Motina Išganytojo

Džiaugsmingą žinią skelbia angelai —
Jau gimė Išganytojas žadėtas,
Bet tarp žmonių Jam nebebuvo vietos,
Pasaulis Jį pažino taip vėlai.

Ką jautė Tavo, Motina, širdis,
Kokią lopšinę kūdikiui dainavo!
Jis džiaugsmas, laimė, jis gyvybė Tavo,
Bet jį atėmė žmonės nužudys.

Jį paaukojai Tėvui Tu pati,
Kartu su juo numirti pasiryžus.
Skendi kaip jūroj sopulio nakty,
Kai džiaugsmo saulę išplėšė Tau kryžius.

O melsk už mus, nors esam neverti,
Krauju mes Jėzaus atpirkti.

Rankraščio teisėmis
Spaudė MŪSŲ LIETUVA

PARDUODAME automobiliams

SKYDELIUS su
grandinėle raktams

(chaveiro com emblema
Vytis e bandeira)

LIPINĖLIUS

— Adesivos

ŠV. KAZIMIERO
PARAPIJOS
KLEBONIJOJ

BALTARUSIJOS Lietuvos pogrindžio leidinys:

LIETUVIŲ "APIE LIETUVIŲ PADĖTĮ BALTARUSIJOS RESPUBLIKOJE"

NAIKINIMAS

Antras sąsiuvinys
Antras leidimas
Vilnius 1978

(tesinys iš praeito numerio)

IŠ BALTARUSIJOS LIETUVIŲ GYVENIMO

Ramaškonų apylinkė (Varenavo rajonas)

Varenavo rajone veikia lankai nacionalistai, įleidę šaknis valdžioj ir partijoj. Neseniai Baltarusijos TSR-e pradėta duoti gyventojams pasai. Išduodant pasus, lietuviams prievarta įrašoma tautybė "lenkas". Stilgūnų kaime buvusio mokytojo Lileikos Edmundo žmonai lietuviui pase įrašė tautybę "lenkė", tik jai ir jos vyrui griežtai pareikalavus ir padėjus daug pastangų, tautybė buvo ištaisyta. Kiti lietuviai kaimiečiai, kurie nemoka ar nepajėgia priešintis, taip ir lieka pasuose lenkais. Pvz. susipratusios ir veiklios lietuviškos Zosės Vaišnytės (Ramaškonų kaimo) tautybė pase liko įrašyta "lenkė", nors ji tam priešinosi. Taip pat Bronėi ir Salomėjai Vaišnytėms to paties Ramaškonų kaimo pasuose įrašė lenkų tautybę. Paklausti lietuviai, kodėl nekovoja iki galo už lietuviškos tautybės įrašymą, atsako: "Kai mus užrašė lenkais, ramiai galėsime miegoti – lenkai nepuls".

Varenavo mieste neleidžiama užsisakyti lietuvišką laikraštį ar žurnalą (leidžiama lenkišką užsisakyti).

Varenavo bažnyčia 1971 m. buvo sunaikinta, o jos vietoje pastatyti kultūros rūmai. Armoniškėse yra graži bažnyčia, kuri uždaryta, bet gyventojai saugoja raktus. Vietos gyventojai kalba, kad valdžia nutarė ją paversti grūdų sandėliu. Žmonės nenurimsta, reikalaujami paskirti kuniga, 1978 m. liepos vidury buvo nuvykusi į Gardino CK delegacija dėl Armoniškų bažnyčios atidarymo. Delegacijai atsakė: "Kai leisime atidaryti, tai melsitės jau pas Dievulį". O nuvykusi į Maskvą, delegacija gavo atsakymą, jog viską tvarką vietos komitetas.

Yra veikianti Kauleliškių bažnyčia, iki kurios Ramaškonų gyventojams 8 km. o nuo Stilgūnų – 11 km. Pamaldos lenkiškos.

Varenavo rajone ypač jaučiamas didelis kultūrinis ir ekonominis atsilikimas palyginti su Lietuvos TSR kaimais. Štai ką pasakoja Stanišų kaimo gyventojas B.S.: "Toli mums iki pragyvenimo lygio Lietuvoje. Štai parduotuvėje prieš porą dienų buvo gauta kruopų – norma 25 kg po 25 kp. vienam gyventojui. Prievarta kartu su kruopomis reikėjo pirkti 5 kg sugedusios žuvies po 20 kp. už 1 kg., kuria tręšiamė sodo medžius".

1978 metų vasara

Breslaujos rajonas

Lietuviški kaimai Breslaujos rajone išsidėstę daugiausia aplink Apso miestelį. Čia yra Zabarninku, Dvarčionių, Salakundžių, Misu, Ignotiškės, Kumpinių, Bielusiškės, Adomeniškės ir kiti kaimai, kuriuose didelė dauguma gyventojų (tėvai ir vaikai) kalba lietuviškai. Toliau į šiaurę nuo Apso, į vakarus ir šiaurės vakarus nuo Breslaujos lietuviškai kalba tik seni žmonės, jaunimas lietuviškai nebemoka. Čia yra Ūsonių, Bužionių, Marijampolės, Kriūkių, Žvirblių, Urbonų ir kiti kaimai.

Caro laikais Apso ir Vydžių parapijos priklausė Žemaičių vyskupystei. Jas dar lankė vyskupas Karevičius. Vokiečių okupacijos metais (1941-44) Breslaujos rajonas buvo priskirtas Lietuvai; Vydžiuose veikė lietuviška gimnazija. Dabar Vydžiuose ir jo apylinkėse, išskyrus kelis kaimus (Bagdžiūnų, Ožkaragių ir kt.) lietuviškai nebekalbama. Tik sekmadieniais Vydžiai sulietuvėja, kai į turgų suvažiuoja žmonės ne tik nuo Apso, bet ir iš Lietuvos TSR. Tuomet turguje visi kalba lietuviškai, net ir tie, kurie nemoka tos kalbos, nes apsiečių pasakojimu, lietuviškai sušnekėjus galima pigiau nusipirkti.

Breslaujos rajono lietuviškumą liudija gyventojų pavardės, vietovardžiai, ypač mikrovietovardžiai. Bielusiškės kaimo gyventojas Karolis Bielūsis pasakoja: "Viskas čia pavadinta lietuviškai – ir laukai, ir miškai, ir kloniai, kalnai ir upės. Antai čia, kur mano burokai ir bulvės pasodinti – Juodažemis, ten Brastos kalnas, Kemsynė, Didžioji pieva, Brastlaukis ir t.t." Tokių lietuviškų mikrovardžių rasime visame Breslaujos rajone. Bet laikas viską greitai dildo. Seniai išmirs, ir naujoji karta, pakeitusi tėvų kalbą, nežinos tokių pavadinimų.

Ne vienas Apso apylinkės kaimų senesniųjų gyventojų yra lankęs ir lietuvišką mokyklą; kuri laiką po I pasaulinio karo jos čia veikė. Mokyklas uždarius, veikė skaityklos, bibliotekos, plačią veiklą buvo išsivysčiusi šv. Kazimiero draugija, kurios ne vienas narys ir dabar gražiai prisimena praėjusius laikus, apie rengtus vakarus, Kalėdines eglutes, su gausiomis dovanomis, apie pastatytus vaidinimus.

Adomeniškės, Bielūsiškės, Kumpinių, Petkūniškių kaimus gudai vadina "Litva". Čia beveik visi vyresnio amžiaus žmonės moka lietuviškai. Tačiau tautine sąmone, išskyrus kelias šeimas, pasigirti negali. Daugeliui jų "litviekas" ar "poliekas" – vistiek "poliekas" atsiliepia lekintojų įtaka apie lietuvių ir lenkų tautų bendrumą. Pasuose gyventojai lietuviai užrašinėjami lenkais ar gudais, nevenigiant prievartos, panašiai kaip Varenavo rajone. "Pas mus jei ne lenkas, tai bielorusas (gudas), kitokių nėra, nes čia Bielorūsija" tūlam Apso apylinkės lietuviui aiškina tas, kuris išdavinėja pasus (atsiduoda lenkiško nacionalizmo dvoku).

Piečiau nuo "litvos" driekiasi mišrūs tautiniu atžvilgiu kaimai, kur net lietuvis su lietuviu gudiškai kalba. Vyriausieji ir vyresnieji čia moka lietuviškai, bet vaikus moko gudiškai, o vaikų vaikai jau kalba rusiškai. Tėvų paklausus, kodėl vaikų nemoko lietuviškai, atsako, kad mokyklos gudiškos, tai "kam ta lietuvių kalba". O vaikų paklausus, gauni atsakymą, kad lietuviškai norėtų mokėti, bet tėvai nemokė ir nemoko.

"Damašiuose pirmą kartą pasijutome lietuviškame kaime", pasakoja savo išpūdžius keleiviai iš Lietuvos. "Vienas po kito pasirodė lietuviai (pakvietė vieni kitus). Čia nuskambėjo ir kelios lietuviškos dainos, o jaunimas irgi klausėsi, norėdamas suprasti savo tėvų kalbą. Ir mažieji pasiryžo pramokti lietuviškai. Tik blogai, kad mokykla rusiška. Damašiuose ir Rimašiuose palyginti daug vaikų, bet visa bėda, kad šeimos mišrios (tautiniu atžvilgiu) ir lietuviškai beveik niekur nekalba, nors daug kam, kad ir nesuprantančiam, ta kalba labai patinka".

Praėję mišrius kaimus, rasime "lietuviškas tvirtoves", kur lietuviška dvasia tebėra stipri. Tai Zabarninku, Šalakundžių, Misu, Dvarčionių ir kiti aplinkiniai kaimai. Čia beveik visi kalba arba bent supranta lietuviškai. Ir pasuose visi rašosi lietuviškai. Didelę įtaką čia yra padaręs, tą kraštą lankydamas lietuvis kunigas, kuris mokė: "Rašykitės ir būkite tokiais, kokie gimėte, kokiais tėvai išaugino".

Apso apylinkių gyventojai pasakoja, kad po II pasaul. karo visi lietuviai buvo užsirašę lietuviškai. Vėliau pasklido gandas, kad visus lietuvius veš į Rusiją, Žmonės nešė kyšius, kad perrašytų juos gudais ar lenkais. Vėliau išaiškėjo apgaulė tačiau lietuviais persirašė tik maža dalis.

Prie Apso apylinkių nulietuvėjimo prisideda ir tai, kad gyventojų pasakojimu, daug rusų čia atveža.

Apso apylinkėse daug bažnyčių: Vydžiuose, Apse, Peleke, Deleke, Breslaujoje. Tačiau pilnai veikia tik Breslaujos bažnyčia, kur būna lenkiškos pamaldos Breslaujoje 1909 m. kun. Armalis dar sakė lietuviškus pamokslus. Deleke pamaldos (lenkiškos) būna tik kartą į mėnesį, nes vietoje nėra kunigo. Norint patekti į lietuviškas pamaldas, reikia važiuoti į Lietuvą. Tačiau tai įmanoma tik turint nuosavą transportą, nes keleiviniai autobusai nepriderinti prie pamaldų laiko.

Seniau Apse ir Vydžiuose buvo lietuviškos pamaldos, o dabar šios bažnyčios uždarytos ir išniekintos. Vydžių bažnyčioje iš karto buvo įrengta sporto halė. mokiniai žaidavo futbolą, vėliau buvo bendrabutis, sandėlys, o dabar krūvos laužų, plytų ir šiukšlių. Viduje dar yra išlikusių statulų su nukapotomis rankomis ir kojomis, suplėšytu paveikslu ir kitų neįkainuojamų dirbinių. Panašus vaizdas ir Apso bažnyčioje, tik čia viskas vyko mažesniu mastu. Dabar įtaisytas statybiniu medžiagų sandėlys. Ir čia suplėšyti į skutelius paveikslai, sulaužyti vargonai, apdaužyti altoriai. Tik vienas nepasiekimas kryžius sveikas kabo palubėje ir tarsi skundžiasi Nukryžiuotasis: "Žmonės, ką jūs padarėte iš mano maldos namų".

1971 m. Breslaujos rajono valdžia buvo uždraudusi kunigui eiti pareigas. Žmonės, neradę kunigo, didžiule eiseną patraukė link rajono komiteto, reikalaudami kunigo ir grąšindami neisiją darbą. Rajono komiteto atstovas pasiūlė mels-tis namuose, tačiau žmonės atsakė, kad bažnyčia yra tam speciali vieta ir jie nori mels-tis bažnyčioje su kunigu. Kunigui buvo leista eiti pareigas.

1978 metų vasara

V. Gytis

BERŽO KASOS

Susipynė beržo kasos,
Vėjui pasakas dainuoja.
Ankstų rytą aukso rasos
Beržo kasose kabuoja.

Suviliojo melsvas tolis
Rasą – ašarą auksinę,
Ten, kur saulės minkštas guolis,
Ten, kur amžina mėlynė.

Ir rasužė saulei kėlus
Beržo kasas išbučiuavo.
Su saulute pasikėlus
Melsvan tolin nukeliavo.

Ir nusviro beržo kasos,
Ilgėjos rasos auksinės.
Palytejo kojos basos –
Liejos sesės sutartinės.

Liūdnas klausės žalias beržas
Ir kažko ilgėjos, laukė,
Sužydejo sesės daržas
Ir dainužė linksma plaukė.

Lietuvos konsulatas S. Paulyje

Stasys Vancevičius

50 METŲ NUO LIETUVOS KONSULATO ĮSTEIGIMO
BRAZILIJOJE

KETVIRTASIS KONSULAS ALEKSANDRAS POLIŠAITIS

Ketvirtasis Lietuvos konsulas A. Polišaitis, po savo paskyrimo, į São Paulo atvyko 1938 metų pradžioje. Iš visų keturių konsulų jam tas pareigas eiti teko ilgiausi laiką, tai yra iki 1966 metų sausio 9 dienos, kada jis po sunkios ligos mirė. Oficialiai jis tas pareigas ėjo nuo 1938 m. pirmųjų mėnesių iki 1961 m., kada buvusio Brazilijos Respublikos Prezidento Janio Quadros parėdymu, visi trys Pabaltijos valstybių – Lietuvos, Latvijos ir Estijos Konsulatai buvo oficialiai uždaryti. Neoficialiai tiems konsulams dar buvo leista veikti notarinėmis teisėmis, tai yra išduodant piliečiams reikalingus dokumentus, darant metrikų ir kitokių dokumentu vertimus ir kt.

Konsulas A. Polišaitis savo būdu ir temperamentu žymiai skyrėsi nuo visų trijų prieš jį buvusių konsulų, gal todėl ir jo veikla buvo skirtinga.

Tačiau iki 1940 m. Lietuvos okupacijos, kada jos Nepriklausomybė, kaip savarakiškos valstybės, buvo išulčiai panaikinta ir su ja nutrūko ne tik Lietuvos Konsulato, bet ir visų lietuvių ryšiai II-jo Pasaulinio karo pasekmėje, mūsų kolonijos gyvenimas ėjo, galima sakyti, sena vaga. Konsulas A. Polišaitis, kaip ir kiti prieš jį buvę konsulai, irgi daugiausia rūpinosi lietuviškomis mokyklomis, ėjo Liet. S-gos Brazilijoje garbės pirmininko pareigas, artimai bendradarbiavo su lietuvišiais mokytojais, patrijotinėmis organizacijomis ir visais geros valios lietuvišiais, kuriems rūpėjo tikri kultūriški ir visuomeniški lietuviški reikalai. Konsulas A. Polišaitis buvo autokratiško nusistatymo žmogus, todėl tas, man atrodo, jam daug pakenkė lietuviškoje veikloje, prie kurios jis nevisada sekmingai prisitaikydavo, ypatingai vėlesniais laikais.

Kiekvienam Lietuvos konsului daugiausia teko dirbti, kaip garbės pirmininkui, su Lietuvių S-ga Brazilijoje ir ją sudarančiomis organizacijomis, lietuviškų mokyklų tėvų komitetais bei lietuvišiais mokytojais. Visi lietuviškiečiai mokytojai, be tiesioginių savo darbų mokyklose, aktyviai dalyvavo ir lietuviškų organizacijų veikloje. Dirpo sporto, dainos meno, spaudos bei lietuviško jaunimo auklėjimo šakose. Kadangi visiems lietuvių mokytojams, o taip pat ir brazilėms dirbančioms lietuviškose mokyklose, algos buvo mokamos iš Draugijos Užsienio Lietuviams Remti tam tikslui skirtų lėšų, kurios atėdavo Liet. S-gai per Lietuvos Konsulatą tai, savaime suprantama, kad tarp konsulo ir mokytojų turėjo būti visada normalūs ir draugiški santykiai.

Visgi pirmas konsulo A. Polišaičio mažas, nesusipratimas su mokytojais įvyko, kada buvęs Liet. S-gos Brazilijoje ilgalaukis jos pirmininkas A. Majus pasitraukė iš savo pareigų ir, berods 1939 m., per visuotiną tos organizacijos atstovų susirinkimą, jau buvo renkama nauja valdyba. Kandidatu į S-gos valdybos pirmininkus konsulas A. Polišaitis pastatė St. Doriną, o mok. Ed. Pažeros ir kitų buvo pasiūlytas Dr. J. Basanavičiaus mokyklos komiteto pirmininkas Jonas Džiugelis. Balsuojant slaptu balsavimu, absoliutinė balsų dauguma, S-gos valdybos pirmininku buvo išrinkta ne konsulo kandidatas Dorinas, bet E. Pažeros pasiūlytas kandidatas Jonas Džiugelis. Pasirodė, kad visi lietuviškiečiai mokytojai su balsavimo teise "in blocu" balsavo už J. Džiugelį. Tas įvykis tiek palietė vėlionį konsulą A. Polišaitį, kad jis, atrodo, niekad negalėjo užmiršti ir dovanoti mokytojams už autoriteto pažeidimą. Ir jei vėliau visi mokytojai buvo sąmoningai "išstumti" ne tik iš S-gos ir bendrai lietuviško veikimo, tai tas buvo, gal būt, viena iš svarbiausių priežasčių. Kita priežastis buvo Lietuvos okupacija, kurios pasekmėje buvo nutrauktos mokytojams algos. Kadangi visi mokytojai, tiek lietuviškiečiai, tiek brazilėms mokytojos, juridiniai buvo Liet. S-gos Brazilijoje tarnautojai, juos atleidus, pagal veikiančius vietos įstatymus, reikėjo išmokėti kompensacijas; ypač negalima buvo išvengti jų neišmokėjus brazilėms mokytojoms. S-ga turėjo stambų nejudomą turtą. Kalbant apie mokytojams išmokėtas kompensacijas, tikros teisybės vardan, reikia užginčyti dar iki šių dienų skleidžiamą versiją, kad dėl jų buvo parduoti vadinami Lietuvių Namų rūmai, buvusieji Bom Retiro rajone. Nekartą net lietuviškoje spaudoje buvo pažymėta, kad tuos namus pardavė ir "pasidalino pinigais" lietuviškiečiai mokytojai. Tas teigimas buvo ir yra visiškai absurdas. Tikras faktas yra tas, kad mokytojams kompensacijų išmokėjimui Lietuvių Namų rūmai **nebuvo parduoti**, bet ant jų 1940 metais buvo **užtraukta 40.000 milreisy hipoteka**. Namai buvo parduoti DAUG VĒLIAU, KADA NEI VIENAS IŠ MOKYTOJŲ JAU NEBUVO NE TIK LIET. S-GOS VALDYBOJE, BET IR EILINI NARIAI! Tai kokių gi būdu mokytojai galėjo "parduoti" visai jiems nepriklausomą turtą ir "pasidalinti pinigais"? Lietuviškiečiai mokytojai buvo sąmoningai paversti tik "atpirkimo ožiais".

Tos pačios teisybės vardan tenka pažymėti, kad mokytojams, lietuviškų mokyklų tėvų komitetams ir organizacijų vadovų daugumai iš Liet. S-gos pasitraukus, ji buvo perorganizuota į individualių narių sambūrį. Perorganizuotą Liet. S-gą sudarė maža grupė lietuvių be didesnio patyrimo visuomeniškoje veikloje. Liet. S-ga ir toliau, nors ir perorganizuota, liko visų lietuviškų rūmų (išskyrus Vytauto Didžiojo vardo rūmus Vila Beloje) juridiniu savininku ir turto globėju. Niekam nepaslaptis, kad perorganizuotoje S-goje, kuri nors ir turėjo narių renkama valdybą, faktinis jos turto valdytojas visą laiką buvo garbės pirmininkas, kon-

A. Polišaitis

sulas. Ir tik jo, ne kieno kito parėdymu ir iniciatyva buvo parduoti lietuviški namai, tiek Bom Retiro rajone, tiek Parque das Nações. Nekeldami klausimo ar tas buvo gerai ar blogai padaryta, ar buvo galima, ar negalima to pardavimo išvengti, vis tik turime pažymėti, kad tie parduoti namai buvo įgyti Lietuvos pinigais, prie jų įsigijimo vietos lietuviškiečiai nei lėšomis nei darbu neprisidėjo. Ir juos pardavė teisėtas Nepriklausomos Lietuvos atstovas – konsulas. Antra vertus ir neatrodo, kad čia buvo jau tokia didelė tragedija lietuvių kolonijai. Galimas dalykas, kad jei būtų sugebėta laiku suburti į krūvą visas lietuviškas rimtas kolonijos pajėgas, gal ir būtų pavykę išvengti tų pardavimų ir išgelbėti lietuvišką kultūriniam reikalams įgytą turtą. Bet kad tas būtų daug padėjęs lietuviškai kultūrinei veiklai mūsų kolonijoje, tenka vis abejoti. Visi gerai žinome, kad São Paulo lietuvių kolonijai trūko ir dabar trūksta ne namų, bet ŽMONIŲ nuosirdžiai norinčių dirbti lietuvišką darbą. Negalime sakyti, kad jų visai neturime. Turime, bet jų eilės, laikui bėgant kaskart retėja. Ir mūsų kolonijos ateities perspektyvos nėra džiuginančios ne dėl lietuviškų namų ar patalpų stokos, bet DĒL LIETUVIŠKŲ ŽMONIŲ.

Nenukrypstant nuo temos norėčiau priminti, kad anksčiau mano pažymėti faktai, jei jie nebuvo viešai iškelti, tai gal dėl to, kad tie, kurie apie juos gerai žinojo, nutylėjo ar nereagavo iš pagarbos Nepriklausomos Lietuvos atstovui-konsului, vengiant diskredituoti jo autoritetą.

Konsulas A. Polišaitis išgyveno ir dirbo mūsų kolonijoje ilgus metus. Jam teko dirbti taip pat pačiu nepalankiausiu betkokiai lietuviškai veiklai laiku – II-jo Pasaulinio karo metu. Jei toje veikloje įvyko, mūsų akimis žiūrint, nukrypimų ir neigiamų reiškinių, vis tik negalima nepripažinti ir teigiamų faktų. O jų yra nemaža ir sunku juos trumpoje Lietuvos Konsulato ir jo konsulų veiklos apžvalgoje atžymėti. Konsulo A. Polišaičio visuomeniška veikla daugiausia ribojosi Lietuvių Sajungoje Brazilijoje. Kitose lietuviškose organizacijose jis mažai dalyvavo, nors moraliai ir kartais net materialiai, jas remdavo. Iš tokių platesnių veiklos įvykių pažymėti lietuvių kolonijos parodą, kuri buvo jo iniciatyva suorganizuota 1954 metais São Paulo miesto ketvirto šimtmečio proga. Prie tos parodos organizavimo, kuri paliko didelį ir gražų įspūdį net vietos brazilų visuomenėje, jam pasisekė suburti, galima sakyti, visas mūsų kolonijos rimtesnės pajėgas. Gražus darbas jo iniciatyva taip pat buvo padarytas 1951 metais, išleidžiant gausiai iliustruotą Metraštį, Lietuvių Sajungos Brazilijoje 20 metų veiklos proga.

Lietuvos Konsulato ir paskutiniojo konsulo egzistencija pasibaigė su A. Polišaičio mirtimi, 1966 metų pradžioje. São Paulo lietuvių kolonijoje buvo nekartą bandyta Lietuvos Konsulatą teisiškai atstatyti, bet visos tos pastangos nedavė teigiamų vaisių. Pirmas toks bandymas buvo padarytas 1964 metais, tuojau po Brazilijos įvykusios revoliucijos. Kaip žinome, Pabaltijos valstybių – Lietuvos, Latvijos ir Estijos Konsulatai oficialiai buvo uždaryti ne tuo reikalu parlamento išleistu įstatymu, bet Respublikos Prezidentu aktu. Tokį aktą atšaukti ir panaikinti teisiškai galėjo kitas Respublikos Prezidentas. Taigi tuojau po revoliucijos, São Paulo lietuviškiečiai buvo sutinkę, berods, apie 5.000 parašų, su peticija naujam Brazilijos Respublikos Prezidentui maršalui Castelo Branco, prašant atstatyti Lietuvos Konsulatą. Parašai buvo surinkti, bet kiek žinau, jie niekad nebuvo įteikti Prezidentui. Kodėl? Ir po šiai dienai neturiu supratimo.

Vėliau buvo daromi ir kiti bandymai, kurie nepasiekė jokių konkrečių rezultatų ir, greičiausiai, dėl mūsų pačių ar tai apsilėidimo ar nemokėjimo išnaudoti progų, o jų buvo ir ne viena. Šiandieną tokių progų sunku tikėtis. Ir dabar prisimenant penkiasdešimtmetį nuo Lietuvos Konsulato įsteigimo kalbame apie tai, kaip istorinį įvykį São Paulo lietuvių kolonijoje.

KA ir KAIP

APIE MUS RAŠO

Na Lituânia, católicos mantêm sua esperança

KAUNAS, LITUÂNIA — Os católicos da Lituânia consideram com realismo e prudência os possíveis efeitos da visita do Papa à Polônia em relação à sua própria situação.

Até agora, a grande "festa" que se desenvolve nas portas desta pequena República báltica incorporada à União Soviética em 1940 mostrou sobretudo até que ponto a situação da Igreja é diferente em um e outro lado da fronteira.

Em Kaunas, segunda cidade do país, os habitantes conseguiram observar, graças à televisão polonesa, a acolhida dada ao Papa tanto pelas multidões como pelos dirigentes, enquanto que a imprensa local tratava do acontecimento com a maior discreção.

Também em Kaunas João Paulo II conta com uma grande popularidade, uma vez que lhe são atribuídas origens lituanas.

Os propósitos do Papa, e particularmente seu discurso de domingo, tiveram menor repercussão em Kaunas, cidade essencialmente lituana, do que na capital, Vilna, muito cosmopolita, onde muitas pessoas entendem pelo menos o polonês.

Porém, por todas as partes a voz, a segurança, a força serena que emana da pessoa do Papa causaram uma forte impressão.

Terá a demonstração de força realizada pela Igreja polonesa um efeito de contágio na Lituânia? Induzirá as autoridades a suavizar sua atitude com respeito aos católicos da União Soviética?

Atrás dos altos muros do seminário de Kaunas (limitrofe com a ex-sede do arcebispado, hoje ocupado por uma unidade militar) responde-se a estas perguntas com a maior prudência: tudo o que for vinculado às relações com o Poder é evocado aqui com reserva.

"A eleição do Papa é demasiado recente para ter efeitos apreciáveis e, além disso, em nosso país, as coisas andam muito lentamente, explicou um dos vice-reitores do seminário. Porém, é possível que no futuro diminua a tensão".

Alguns sintomas desta "diminuição da tensão" apareceram nos últimos anos, antes mesmo da eleição de João Paulo II.

Entre outros, assinalou-se o fato de a Igreja da Trindade, que era usada como mercado de Livros,

ter sido devolvida ao seminário, que depois de restaurá-la poderá usá-la como capela.

As autoridades permitem atualmente o ingresso ao seminário de cerca de 20 jovens por ano e autorizaram que os efetivos totais do seminário passem progressivamente de 70 a 100 alunos (por enquanto o seminário forma menos sacerdotes do que aqueles que morrem: seis neste ano contra 20 falecimentos).

Mas a igreja permanece aqui apesar do meio hostil. Os lituanos que vão à igreja de forma ostensiva (que são muito numerosos) devem renunciar a fazer carreira.

O Poder estimula vivamente a propaganda anti-religiosa, usando em particular alguns ex-sacerdotes que deixaram a batina. Entretanto, no seminário, assegurou-se que estes se contam nos dedos de uma mão.

Poderia a elevação de um bispo lituano à dignidade cardinalícia reforçar a posição da Igreja local?

As informações procedentes do Vaticano indicando que o Papa teria escolhido o bispo Steponavicius são acolhidas na Lituânia com circunspeção.

Salientou-se que o nome de um cardeal "in pectore" pode permanecer em segredo para todos, até para o interessado até sua morte.

Steponavicius (74 anos) há 16 anos na situação de um bispo "impedido" de cumprir suas funções.

Afastado pelas autoridades de seu bispado de Vilna (vago desde então), deve residir em uma pequena aldeia da fronteira lituana, porém pode, apesar de tudo, deslocar-se com bastante facilidade.

A Lituânia conta com outro bispo em situação similar, Sladkiavicius, e dois reconhecidos pelas autoridades, uma vez que o terceiro acaba de morrer.

Se o Papa escolheu para elevar ao purpurado este homem conhecido pela firmeza de seus princípios, isto poderia induzir as autoridades soviéticas a reconsiderarem suas atitude com respeito a ele.

Esta decisão pontificia confirmaria a sensível evolução da política vaticana com relação à Igreja do Leste.

Refugiado lituano visita sede da TFP

O rádio-operador lituano Zimas Kudirka que em 1970, saltou do navio russo "Sovetskaiia Litva", visitou a sede do Conselho Nacional da Sociedade Brasileira de Defesa da Tradição, Família e Propriedade (TFP), oportunidade em que foi recebido pelo professor Plínio Correia de Oliveira, presidente da entidade, e outros membros.

Na ocasião Zimas Kudirka, que se fazia acompanhar por membros da colônia lituana e do Comitê Pró Liberdade das Nações Cativas, relatou com detalhes o episódio da fuga do navio soviético. Ele encontra-se percorrendo vários países latino-americanos, com o objetivo de proferir conferências sobre a situação na URSS.

A FUGA

Em novembro de 1970, aproveitando o fato de o navio soviético estar ancorado próximo a um escaler norte-americano, ao sul do Estado de Nova Inglaterra, Kudirka deu um salto arriscado, abandonando a embarcação em que prestava serviço para pedir asilo político no barco da marinha dos EUA.

Obrigado a voltar para o navio soviético logo depois, Kudirka estaria, hoje, cumprindo pena de dez anos de prisão num campo de trabalhos forçados. Tal não aconteceu, entretanto, porque a larga divulgação do episódio forçou o governo soviético a um recuo, permitindo a extradição de Kudirka, que foi libertado

Três anticomunistas: padre Gávenas, prof. Plínio Oliveira e o lituano Kudirka

em 1974.

Em sua visita à TFP em São Paulo, ele declarou: "Não estamos pedindo armas, não estamos pedindo dinheiro, pois o que necessitamos é o apoio moral. A Lituânia, como os demais países anexados pela força à órbita soviética, rejeita o marxismo quer ser livre, praticar a Fé Católica, falar sua própria língua, desenvolver sua cultura. O regime comunista russo não conta com o apoio do povo, e por isso não permite o livre trânsito de pessoas".

SIMAS KUDIRKA — S. PAULO TELEVIZIJOJ seštadienij, liepos 14 d. 22 val.

FOLHA DA TARDE ilustrada

CANAL 13 — 22 horas
A FUGA DE SIMAS KUDIRKA
"Defection of Simas Kudirka"
— Drama — EUA — Direção:
David Lowell Rich. Roteiro: Bruce
Feldman, Janor Stern. Distribuição:
"Paramount". Com Alan Arkin,
Richard Jordan e Edward Devan. Inédito na
televisão. Colorido.

Drama produzido especialmente para a televisão. Baseado em fatos da vida real. Dois navios, um russo e um norte-americano, encontram-se em alto mar, para uma conferência sobre problemas internacionais de pesca. O marinheiro russo-lituano Simas Kudirka foge, homiziando-se no navio norte-americano. Entretanto, os norte-americanos, para não criar uma crise diplomática, devolvem-no aos russos. Retornando à URSS, Simas é condenado à prisão, mas, quatro anos depois, ganha a liberdade por que prova ser filho de uma norte-americana e, em consequência, cidadão dos EUA.

Aparecida - šventasis miestas

RIMAS AMALVIŠKIS

Aparecida — lietuviams menkai tepažįstama. Jos vardo nerasite nė Lietuvių Enciklopedijoje.

Kuris iš mūsų nėra girdėjęs Aušros Vartų, Šiluvos, Žemaičių Kalvarijos ar Pažaislio? Brazilams tolygiai (o gal dar daugiau) brangi Nossa da Aparecida do Norte.

— Aparecida e a mae do Brasil... (Aparecida — Brazilijos motina) — sako suvargęs, suprakaitavęs žmogelis, šimtus kilometrų atkeliavęs sulenkti kelių ir karštai pasimelsti prie Stebuklingosios Dievo Motinos statulos.

— Aparecida e uma coisa inarrancavel do nosso coração de brasileiros (Aparecida — neišraujama iš brazilo širdies) — švelniai šypsodamasis patvirtina Aparecidos arkivyskupas Dom Geraldo Penido.

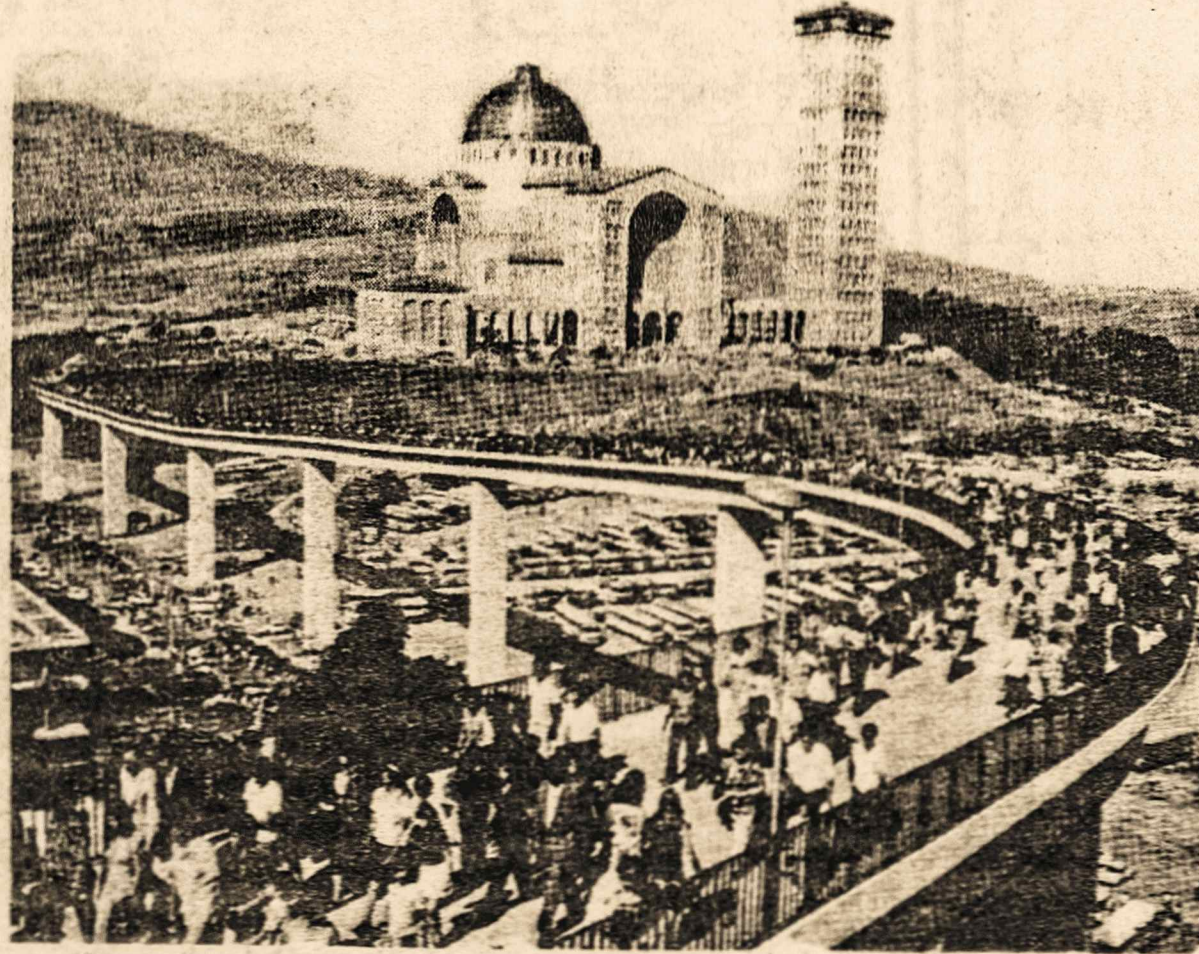
Nepaprastai gausus maldininkų antplūdis būna gegužės ir spalio mėnesiais. Antrasis spalio sekmadienis, Šventojo Rožinio šventė, pasižymi maldininkų gausa (čia vadinamų romeiros), kurių nesuskaitomos minios suplaukia į Aparecidą.

Aparecidos bazilika — monumentalus meno kūrinys. Ji įsprausta tarp Quebra - Cangalha kalnų ir plačiosios Paraíba upės. Už ją didesnė tiktai Šv. Petro bazilika Romoje. Čia laisvai sutelpa per 20.000 žmonių. Ji pradėta statyti 1955 m. ir dar neužbaigta. Statoma iš maldininkų surenkamomis aukomis. Šimtai darbininkų pluša per dieną prie statybos darbų. Traktorių užimas ir darbininkų klegesys nutyla tik Mišių metu. Po jų vėl — užimas, lakstymas, darbai...

Tūkstančiai keliautojų - piligrimų, įvairiausių įžadų pildytojų per ištisus metus plaukia į Aparecidą. Yra maldininkų, kurie atvyksta pėsti, nešdami sunkių kryžių tūkstančius (ne šimtus!) kilometrų, vykdydami įžadus už patirtas malones per Dievo Motinos užtarimą.

Maldininkai vyksta įvairiausiomis susisiekimo priemonėmis: lėktuvais, automobiliais, autobusais, sunkvežimiais, pėsti, raiti, dviračiais — plaukia neišsenkančia srove, kaip tamsus Paraíba vanduo. Kaip spalvota jūra banguoja minios, akimis neaprepiamos maldininkų minios! Ilgiausios procesijos priekyje žengia moksleivijos ir studentų orkestrai mėlynai baltomis uniformomis. Plojimai ir šauksmai...

— Rainha!... Nossa Senhora!... — šaukia minios. Kunigas diriguoja per mikrofoną. Minios

Garsioji Išganytojo Motinos Marijos šventovė Brazilijoje Aparecida

gieda religinius himnus. Elegantiški ponai ir pusnuogiai, basi nuskurdėliai — visi klumpą ant kelių rausvose dulkėse ir sujaudinti karštai meldžiasi...

Ore plevėsuoja tūkstančiai vėliavų, kurias neša baltais drabužiais apsirėdžiusios mergytės ir jaunuoliai.

Urubus — vanagai, plasnodami milžiniškais sparnais, lėtai perskrenda mirgantį klonį...

Generolai ir paprasti kareivėliai, ministeriai, gubernatoriai, universitetų profesoriai, studentai, moksleiviai, policininkai, tarnautojai, fabriku darbininkai, žemdirbiai ir nuskurusių lūšnelių varguoliai — minių minios balsu kartoja per mikrofoną girdimus maldos žodžius. Visų veiduose giliausias susikauptimas, nepalaužiamas, neišraujamas tikėjimas!

Dom Conceicao Ferreira, Belo Horizonte vyskupas, sako 14 valandų be poilsio keliavęs, kad įvykdytų pažadą nusilenkti Brazilijos Globėjai. Jis tik iš tolo tegali žvelgti į Dievo Motinos statulą...

— Esu labai laiminga bent vieną kartą metuose atvykti ir karštai pasimelsti į Stebuklingąją Brazilijos Globėją. Ji išgydė mano dukrą nuo vėžio. Ji, išmėginusi visokius vaistus, buvo pasmerkta mirti. Dabar jau 14 metų yra sveika ir stipri. Kiekvienais metais spalio 12 atvykstu čia iš Sao Paulo padėkoti ir pasimelsti, — sako apysenė Ivete Moreira.

Paklausiau vieną suvargusį žmogelį, ar iš toli atkeliavęs?

— Nao senhor, esu iš čia pat — iš Varginha. Tai tik 300 kilometrų, šypsosi jis.

Lygiai 12 v. įvyksta savotiškas Dievo Motinos pagerbimas: šaudomos "fogos de artificio", gi visų automobilių ir autobusų si-

renos kurtinančiai staugia 15 minučių. Kyla toks neapsakomas triukšmas, kad jo negirdėjęs niekada negali išivaizduoti...

Kun. Teixeira maloniai aiškina, kad čia atvyksta visokiausių profesijų žmonės: inžinieriai, gydytojai, advokatai, tarnautojai ir menkiausi vargšai. Atvyksta įvairūs politikai — pvz. ką tik išrinktas naujas krašto prezidentas gen. Joao Baptista Figueiredo, naujas Sao Paulo gubernatorius Paulo Salim Maluf, deputatai, senatoriai ir... kandidatai.

Arkivyskupijos kurija čia vykdo ir evangelizacijos misiją — turi labai stiprią radijo stotį, kuri pasiekia visą Braziliją. Leidžia 200.000 tiražo žurnalą "Santuário" (Šventovė).

Aparecidos miestelyje — tik 40.000 gyventojų, bet sekmadieniais čia kartais suplaukia iki 200.000 maldininkų. Praėjusiais metais Aparecidą aplankė daugiau kaip 3 milijonai žmonių. Viešbučiai pergrūsti. Dauguma apsistoja kaimyniniuose miestuose Guaratingueta ir Lorena. Sunkoka maisto ir medicinos tarnyba.

Prie klausyklų ilgiausios eilės. Jose prakaituoja kelios dešimtys kunigų! Tik pernai manoma, kad buvo daugiau kaip 3 milijonai išpažinčių! Kas galėtų abejoti brazilų tautos katališkumu?

Prie bazilikos yra speciali tarnyba kūdikių pamaitinimui, nes dauguma brazilų mėgsta savo pirmagimius krikštyti Aparecidoje. Atskira ir greitoji pagalba su gydytojais, gailestingomis seserimis, sanitarais, greitosios pagalbos automobiliais. Didelė salė maldininkams — telpa iki 15.000 žmonių. Čia jie gali valgyti ir ilsėtis. Ilga eilė geriamojo vandens trykšlių,

kuriems vanduo imamas iš artezinių šaltinių, priklausančių bazilikai. Labai gerai veikia informacijų centras — pamestiem daiktam ir paklydusiems vaikams surasti. Milžiniška salė, kurioje nuolatos rodomi auklėjantys filmai. Speciali tarnyba (sudaryta iš savanorių) labai silpniems maldininkams vedžioti ir jų ryšuliams nešti. Šalia bazilikos — graži lanka, kurioje eilėmis išsirikiavę tūkstančiai autobusų ir automobilių...

Radijo stotis keturiomis bangomis pasiekia tūkstančius kilometrų. Moderni spaustuvė: joje mano akyse per vieną valandą buvo atspausdinta 40.000 egzempliorių žurnalo "Santuário".

Pasukus į miesto pusę — liūdniau: šventkeleiviai čia patenka į nagus prekybininkų, kurie neturi jokių skrupulų. Dažnas piligrimas turi pereiti tikrą "skaistyklos ugnį" — išeina švarus, be cento prie savo nuodėmingo kūno...

Kukliausi vadinami pietūs šia kaštuoja 5-8 dolerius, menka lovelė viešbutyje — 10-15 dolerių. Mirgėte mirge "škaplierininkų" būdelės, nusidriekusios per miestą į laukus — su rožiniais, šventais paveikslėliais, ir visokiausiais suvenyrais. Neapsakomi būriai pirkėjų. Yra "būdelininkų", uždribančių 300-400 dolerių į dieną. Miestas be pramonės — vos keletas menkų dirbtuvėlių. Prekės atvežamos iš S. Paulo ir toliau. Mokesčiai dideli, bet prekių kainų, atrodo, niekas nekontroliuoja. Ir vietos gyventojų pragyvenimas čia brangus. Nuomos augštos. Visi verčiasi iš maldininkų.

Daug žmonių pragyvena vežiodami maldininkus. Išsinuototi autobusus iš Belo Horizonte ir atgal kainuoja apie 1000 dolerių, išdalinant išlaidas tarp 40 keleivių. Daugiausia atvyksta iš S. Paulo, Parana, S-ta Catarina, net iš Amazonas ir kitų tolimiausių plačios Brazilijos kampų.

Atkeliauti iki čia — jau didelė atgaila...

Netruksta ir tamsaus elemento, kurie atvyksta kaip "maldininkai" pameškierioti tikinčiųjų kišenėse.

Knygų čia niekas neperka, tik įvairius šventus paveikslus, atvirukus, graviūras, kaip Kristus Alyvų kalne, Šventoji vakarienė ir panašius.

Maldininkai atsigabena muzikos instrumentus, spalvotas fanfaras, vėliavas. Procesijose groja ir gieda liturgines giesmes (dažnai net su samba ir "rock" melodijomis). Visokiais būdais čia gerbiama Švenčiausioji Brazilijos Globėja, kartais net labai keistais papročiais.

JUOZAS GRIŠMANAUSKAS

TO LI MIEJI KVA DRA TAI

P I R M O J I V A G A

Veikiai prasidėjo sėjos darbai. Tai j vieną, tai j kitą kolchozą reikia patraukti. Žiemkenčiai jau žaliavo, jau sniegui senai nutirpus ir jo vandeniui grioveliais nutekėjus pakalnėn.

Kitas toks pats plotas, gal apie šešiasdešimt hektarų, gulėjo pereito sniego suploti, kaip plaukai šlapiai sušukuoti. Pereitą rudenį čia vyrai prisipraktavo, kol rugienos apvirto viršum kojom. Dabar sustojusi kolchozo vadovybė laukia dviejų traktorių. Tie, pukšėdami, vienas nuo kito atsilikę kokio kilometro nuotolių, vieškeliu nuo miestelio artėja kolchozo link.

– Tai, štai, draugai, pradėdame pirmą vagą. Dar pernai vargome su arkliais, dabar traktoriai padės mums našiai sukloti vagas. Matot, kur tarybinių ūkių pažanga darbo valstiečių gerovei. Argi galėtų tam išsigalėti koks nors pavienis žmogus, ūkininkas? Štai, kur kolektyvinio darbo prasmė.

Ir dar kalbėjo kolchozo pirmininkas, kai traktorininkai pagaliau atsivilkio prie dirvos ir pradėjo versti žemę. Iš vakaro buvo pabarstyta trašų kaip kokių akmenų. Buvo liepta pasiųsti pastotis rajonan trašų pasiimti. Be pastogės suverstos, be maišų, jos per žiemą, visokio oro veikiamos, jau buvo akmenimis pavirtusios. Vieni daužė jas dalbom, kiti krovėsi vežimus. Paskui, dar parsivežę, smulkino su dalbom. Ir taip vakar buvo išbarstę po lauką. Vienas važiavo su vežimu, o antrasis kastuvu pylė tuos grumstus j šonus.

Tik dalis buvo patrešta iš tvartų. Ta žemė buvo skirta daržams, kaip riebiausia. Bet ir ten kolchozo galvijai neką buvo per žiemą pristovėję. Dirva buvo apibarstyta retais tamsiais lopeliais, iš kurių susidarė savotiškas kvapas, net ne toks, koks kadaise būdavo per mėšlavežį.

– Plonai kolchozas paleido, plonai bus ir mums, – kalbasi tarp savęs darbininkai, atėję j pirmosios vagos iškilmes. Tuo tarpu traktorius tik eina, kaip žvėris, per dirvą, kai kur beveik pusmetro gilumo vagas palikdamas. Ir antrasis nuo jo neatsilieka. Taip ir paukšiai tame plote, vagas, kaip pėdus, statydami, kur duobes, kur kalnus paskui save palikdami.

Žmonės aplinkui peikia. Girdi, kas iš tokio arimo bus. Kada tas grūdas iš duobės pro tokius akmenis prasimuš. Girdi, mūsų žemėms reikia galvijų o ne to Stalino balto mėšlo.

– Patrešk gerai, tai ir gausi. O ką dabar gali iš tokios dirvos, liuosos, kaip kolchozo karvė, išmelžti, – pyksta senis, per visą savo amželį prisitriūšęs ir išmanęs, kaip reikia ūkininkauti.

– Tu, tėvai, pasenęs ir tavo darbo metodas niekam tikęs. Dabar nauji laikai. Anie jau niekad nebegrįš. Kam pačiam arti, jeigu gali mašiną paleisti, – sudraudžia jį artojų brigadierius, vyrukas, tik su neseniai prasikalusiais ūsais.

– Pamatysime, pamatysime, kaip jūs valgysite iš tų savo mašinų. – senis šmėsteli ranka, palieka mus ir nueina, sau lazdele pasiramščiuodamas.

Mes taipgi grįžtame j kolchozo raštinę. užsirašę, kada pirmoji vaga išvaryta, kiek bus žemės suarta, kiek ko užsėta.

– Man rodos, kad natūraliosios trašos šitoms žemėms būtų pats geriausias dalykas. Dabar, tikrai paėmus, kas gi išeina? Žemė ir taip liesa, ir iš tų mineralinių nieko negaus. Kiek gi metų reikėtų joms tenai būti, kad jos prisimtum, – sako ir mano bendradarbis, kai paliekame kolchozą ir einame kitur.

Ligi pasiekiamo "Pionierių" jau pavakarė. Čia pirmoji vaga vakar išvaryta. Dabar vyrai aria, kaire ranka plūgo rankenos laikydami, o dešiniąją dažnai arkliui virš nugaros botagu mosikuodami, kad geriau trauktų.

Iš paskos seka špokai, čerškėdami ir sliokus rinkdami. Raštinėje mums rodo, kiek ko užplanuota pasėti. Vėl viską suvedame j popie-

rius ir, kai jau ruošiamės išeiti, sėklų sandėlio vedėjas, klausia, kaip "Pergalėje". Sako:

– Kas ką nugalėjo: traktoriai juos, ar jie traktorius?

Papasakojome, kaip tenai šiandien išvarė pirmąją vagą ir kaip tebedirbama.

– Girdėjome, kad daug kas bėdoje. Čia skubėti reikia, traktorių laukia, tie gi vos šiaip taip kolchozą pasiekę, pakeliui vis po kelis kartus pasitaisydami. Geriau jau savo arklius turėti, – sako jis, lyg ir pasigirti norėdamas, kad jų kolchozas arklių turi.

– Ateityje, kai viskas susitvarkys, traktoriais ir rugius kirsime, – ir mes kalbame jam, kaip turėtumėm, nors širdyje visiškai priešingai jaučiame, ir matome, jog čia tie traktoriai tik žmones juokina. Tik visa bėda, kad tuo tarpu, kai kolchozininkai juokiasi ir juos teisingai peikia, mes to negalime su jais kartu daryti.

Geresnėse žemėse traktoriai, jei jie būtų gerai sutvarkyti ir taip dažnai negėstų, būtų naudingi. Ir pačiam kolchozui, ir Mašinų Traktorių Stotims. Dabar gi visi tų traktorių bijo. Kolchozai nepatenkinti, kad šie taip nerūpestingai aria, kad, paskui ir išakėjus kiekvieną vagą eina sau. Ir ta sėkla negali kaip reikiant tokioje dirvoje išaugti. Traktorininkams tuo tarpu nustatytos didelės normos per dieną suarti. Bet nėra jiems numatyta laiko motorams sutaisyti, todėl, jie patys atsilikdami nuo savo numatyto plano, palieka ir kolchozus, su kuriais jie turi pasirašę sutartis, taip pat savo "plano" neišpildžius.

Pačioje pradžioje MTS turi aptarnauti sovietinius ūkius. Tai anksčiau buvę dvarai, kurie iš karto niekam nepriklausė, buvę dvarų centrai, kuriuos vokiečiai savo metu buvo nacionalizavę o bolševikams atėjęs, jau nebuvo juose jokio savininko.

Šituose sovietiniuose dvaruose yra išbandomos visos naujovės. Čia ir žmonės pirmieji pradėjo dirbti kolchozų pavyzdžiu, tik tai skirtumas, kad jų čia niekas nesuvarė, pirma jiems žemę ir turtą nusavinę, bet jie čia buvo pasilikę iš ankstyvesnių laikų kaip kumiečiai.

Tokie sovietiniai ūkiai valdžiai tik nuostolį neša. Valdžia jiems turi duoti sėklas, darbininkams numatytus atlyginimus maistu, nes viskas, ką čia užauginama, eina valdžiai. Kaip pradžioje tarybiniai valdininkai tuos ūkius gyrė, taip dabar jau peikia. Atrodo, ir jų dienos neilgos. Turės priskirti kur nors prie kolchozų, kad išmokėtų valdžiai nustatytas duokles, o jau kaip ten patys darbininkai jausis, tai tesižino.

(bus daugiau)

DĖMESIO!

ISIGYKITE NAUJĄ ŽODYNA-
DICIONÁRIO PORTUGUÊS-LITUANO
Mūsų Lietuvos Redakcijoj

APARECIDA – ŠVENTASIS MIESTAS

Stebuklų salė perpildyta įvairiais pagerbimo ir minių dėkingumo žymenimis. Jiems apsaugyti reikėtų daugelio tomų knygų.

– Jie jungia stebuklą su patirta dieviška malone, – sako kunigas Teixeira. – Stebuklas – mediciniškai nepagydomos ligos staigus išgydymas, o patirtoji malonė – kai ligonis išsigelbsti vaistais ir atitinkamu režimu. Bet jie viską priskiria stebuklui, – atleidžiai šypsosi kunigas.

Palikti visokias įrašų lentas draudžiama, bet niekas to draudimo nepaiso. Štai, jauna moteris prisiartina ir suklupusi graudžiu dėkingumu meldžiasi, paskui išvynioja ir prie statulos papėdės padeda lentelę su įra-

šu: "Mano šeima nenorėjo, kad aš tekėčiau už Roberto Labai daug meldžiausi, prašydama Dievo Motinos pagalbos; staiga vieną dieną mano tėvai liepė pašaukti Robertą ir mudu palaimino. Esame be galo dėkingi Stebuklingajai. Claudineidė ir Robertas".

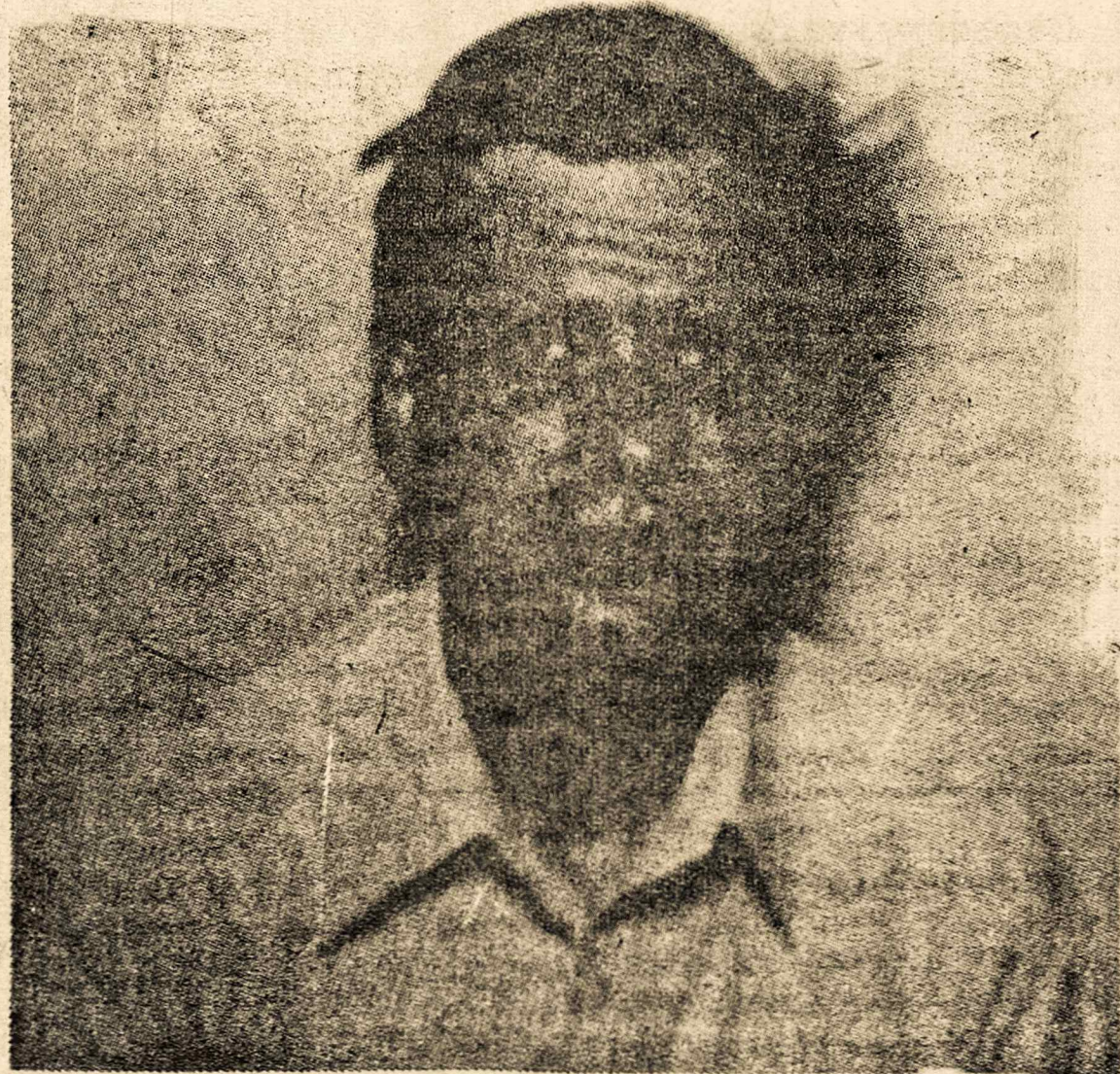
Ji Aparecidą kiekvienais metais atvyksta ir lietuvių ekskursijos. Dažnai važiuoja paskiri lietuviai – prašyti Stebuklingosios malonių sau, savo artimiesiems ir tėvų kraštui – Lietuvai.

Aparecida – šimtamilijoninės tautos ŠVENTASIS MIESTAS, kurio vardą ištaria su gilia meile bei pagarba net ir netikintieji, taipgi kitokių tikėjimų žmonės.

Iš Lietuvos atsineštoji poezija

A. TYRUOLIS

Tomo Venclovos "98 eilėraščiai"

Rašytojas TOMAS VENCLOVA, šiuo metu gyvenantis JAV-se

Emigracinės poezijos derlių 1978 m. praturtino Tomo Venclovos poezijos knyga "98 eilėraščiai", kurią išleido Algimanto Mackaus Knygų Leidimo Fondas. Autorius, 1977 m. emigravęs į JAV, už šią knygą laimėjo literatūrinę Vinco Krėvės premiją.

T. Venclovas, jau žinomo poeto, vertėjo ir veikėjo, poezijos rinkinys skaitytoją domins ir kaip iš tėvynės atsivežtoji, ir kaip naujų išraiškos priemonių jėškanti poezija. Jau Lietuvoj jis buvo žinomas kaip eksperimentinis, nekonformistinis poetas, 1972 m. išleidęs rinkinį "Kalbos ženklas". Dabartinį rinkinį sudaro 3 dalys: "Achilo skydas", "Kalbos ženklas" (išleisto rinkinio pakartojimas) ir "Kiti eilėraščiai".

Poetas (gimęs 1937 m.) Lietuvoj gyveno kaip tik tuo metu, kai, jo poezijos žodžiai tariant, "mirtis man buvo lyg šeimos narys" (p. 15), kai "įpratom draugų nebetekti" (p. 36), kai "byloja sniegas, pritaria ugnis" (p. 13). Jis jaučia savo dalios dualizmą, kai "kiekviena akimirka — dvilypė" (p. 18), kai "vis vien, kas mudu gins, kas mudu nuodys" (p. 39). Dėlto juoda spalva nusitęsė kone per visą rinkinį, ir liūdesio tonas dažnai pasigirsta.

Bet šalia nusiminimo sunkmetyje ("Ar mus užgrūdins Tavosios grandinės?" p. 23) pasigirsta ir daugiau religinių užuominų bei asociacijų:

Ir nežinau, su kuo kalbu —
Su Nepažįstančiu ribų
Ar su šviesos ratu. (p. 25)

Ir jei "prie slenksčio jaučiai nestovės, nebus išminčių nei šlovės" (p. 24), tai Viešpačiui pakaks erdvės, jei nusilenksianti bent viena už lango gurgždanti pušis.

Kai atviras poetinis išsiskyrimas rizikingas, poetas savo likimų paralelių jėško antikiniame pasaulyje, kaip kad ir ne vienas jo amžiaus ir meto poetas. Dėlto ir visas šis rinkinys galėjo būti pavadintas "Achilo skydo" vardu. Nėrimasis į antikinių pasaulių ir alegorinė kalba ypač būdingi rinkiniui.

Šią knygą iš tikrųjų gal reikėtų pradėti skaityti nuo paskutiniojo skyriaus "Kiti eilėraščiai", kur jų duota pradedant 1956 m. "atolydžiu" ir kur daugiau tiesioginės ir mažiau komplikotos išraiškos. Poetas čia save identifikuoja su "hidalgo", kuris "nebe pirmą kartą nužudytas, nebe pirmą kartą gyvena" (p. 93). Čia ir liūdesio gaida ryškesnė, išreikšta kad ir majakovskine maniera:

Ir duona — maišyta su liūdesiu,
Karti,
skalsi,
amžina,
Ir blėsta
žaroj pasirodžius
šalis ties lėčiausia srove. (p. 98)

Čia yra ir vadinamojo laisvo eiliavimo bandymų, atmieštų proziniais intarpais (net be skiriamųjų ženklų), ir gan ryškiai perduotų pokario vaizdų:

Agrigento asfaltas Egistas
prožektorių peiliuos
nuobliuok lavonų lentas užtinkuok
ištrupėjusį dangų
po bekraujėm italių mokyklos
žaidom. (p. 124)

Metas buvęs toks sunkus, kad poetas turėjo prisipažinti: "nieko neregėjau, kas galėtų gėlą nugalėt" (p. 129). Jis būtų buvęs laimingas, jei būtų galėjęs apokrifinius raštus rasti, "jog Teismo nebūs — tiksliau, tai įvyksta kasdien: kad ragaučiau pirmųjų krikščionių garsyną, skalaujantį burną, išeičiau į Šventąją Žemę, palikęs draugus, ir dukras ir sūnus, kurių neturiu, sutikčiau mirtį ne prožektorių šviesoje, bet, pavyzdžiui, prie skersgatvio kiosko" (p. 127). Tai buvo metas, kai "baigta žymėt paskutiniai taškai eilėse, grindinius ir žemėlapiuos" (p. 64), kai Fortinbrasas atžygiavo "Ir Danijos pasaulyje nėra" (p. 63), kai tik liko "bažnyčių vitražai ir uolų patvarumas" (t. p.). Bet, deklaravęs, kad "netrokštu teisti, bet negaliu padėti" (p. 34), poetas metaforiškai išreiškia savo neprisitaikymo credo:

Baltam fone išsiskiria tiktai
Migloti medžių kontūrai. Pro žievę,
Net užsimerkęs, tu beveik matai
Atsparią, siaurą paskutinę rievę
(Dialogas žiemą, p. 83).

Nors grįžimas namo buvęs sunkus "lyg mirties valanda", kai laukė tik "baltos pokario dulkės, apvytusio medžio liemuo" (p. 47), bet ir čia poetas ragina nebijoti "atsigrežti atgal" (t. p.). O toje praeityje susikryžiuoja "nebesutampantys likimai" (p. 48), ir poetas lieka "nuo praeities neapsigynęs" (p. 52).

Autorius savo knygos įžangoj pasisako: "Eilėraščiams igimtą metaforiškumą dar labiau sustiprina dabartinė Rytų Europos situacija, kuri visus mus verčia šnekėti daugiau ar mažiau ezopine kalba". Jis tikisi, kad atidesnis skaitytojas "nesunkiai išlukštens eilėraščių antikinius ir biblinius motyvus, paslėptas lietuvių ir kitataučių poetų citatas". Dėlto jis, išskyrus du eilėraščius, neduoda komentarų. Bet iš tikrųjų atsėkti antikinius ir kitus motyvus ryšium su poeto pergyvenimais ir jų itin subtilia bei naujoviška išraiška nebus lengva. Tai galės padaryti tik gerai pasaulinėje literatūroje išprusęs skaitytojas. Juoba, kad tai gilesnė poezija, kuriai suprasti reikės daugiau išlavinto intelekto, negu išprusinto jausmo jai pajusti, nuotaikai susidaryti. Čia kalba, Dantės žodžiais tariant, ne tik poetas, bet ir išminčius — mąstytojas.

Dėlto ir ši poezijos rinkinį vertinant, beveik visai tinka senieji vertinimo kriterijai. Kūryba čia susijusi su poeto pamėgta semiotika — žodžių ženklų teorija. Tatai veikia visą poetinę

procedūrą ir dīkciją. Čia susiduriame su nauja dimensija

šalia tradicinių metaforų žodžiai čia įgauna naujos reikšmės. Eilėse nekartą primenama, kad poetas naudojė žodyną, dėlto ir jo kalba, ir rašyba pavyzdinaga (kaikur ir žodžių kirčiai duoti).

Į tradicinės metaforos sąvoką jau negalėtume įterpti tokių posakių, kaip "riešuto vilnis", "parako medis", "stiklų lapai", "upokšnių virbalai", "kampuotas vanduo", "vandenys išsprogo inkilais" ir kt. Jei nenorėsime jų brukti į surrealistinę dėžę, turėsime šauktis anos ženklų teorijos. Tik žinant poeto likimą ir pilną eilėraščio kontekstą, atkris šių įvaizdžių irracionalumas ir jie įgis reikšmingos, net magiškos vertės.

Kaip poezijos vertėjas, T. Venclova buvo veikiamas ir kitų, ypač Vakarų Europos, poetų. Jis, kaip ir T. S. Eliot ar E. Pound, mėgsta intarpus iš kitų autorių, bet tam atsekti reikės daugiau negu tik eilinio, kad ir dėmesingo, skaitytojo žinio.

Tas pasizurejimas kitur ne mažina autoriaus originalumo. Iš nevienu hermetiško eilėraščio trykšta ryškūs, talentingai sukurti vaizdai, kaip šit:

Ir šakos — mėlynės aortos,
Ištryškę lapų žarija. (p. 128)

Ir tas uolų klaviatūra
Išgrojęs drumzlinas vanduo. (p. 125)

Kur druskingi vandens į kran-
tą plūsta
Sapfinėm strofom. (p. 68)

Virš upės persilaužia valanda,
Ir laikas persikūnija į mostą. (p. 26)

Siaip jau, kaip klasikos mėgėjas, autorius nesibaido ir tokių tradicinių formų, kaip soneto (dantinio — petrarkinio ir šeks-pyrinio), sestinių ir kitokių strofų. Bet tai daugiau eksperimentinio pobūdžio eilės. Linkęs jis labiau ir į tradicinį rimą ir ritmą, negu į laisvą ir padriką eiliavimą, kuriuo dabar taip didžiuojasi "modernistai". Jis žino, kad lyrikos pagrinde yra muzika ir skambėjimas, o ne prozinis kalbėjimas ir pasakojimas. Kaikur autorius pasinaudoja ir asonansais, o aliteraciją jis moka meistriškai sukurti:

O plaučiuose plaukia flotilijos,
O pirštai pavirsta paparciais.
(Eilėraštis apie pabaigą, p. 75)

Aplamai, šiuo savo rinkiniu T. Venclova pasirodo kaip itin brandus poetas, į savo kūrybą įnešęs naują moderninės poezijos dimensiją, lietuvišką žodį kilstelėjęs į augštesnės išraiškos pakopą.

Tomas Venclova, 98 EILĖRAŠČIAI. Chicago, 1977 m., 136 psl. Knygą apipavidalino Henrieta Vepštienė, spaudė M. Morkūno spaustuvė. Kaina \$6.00.

MŪSŲ ŽINIOS

LIETUVIŲ JAUNIMO PETICIJA JUNG TINĖMS TAUTOMS

buvo įteikta 1979 m. birželio 15 d. New Yorke. Šią 150,000 parašų peticiją priėmė JAV atstovas prie Jungtinių Tautų Žmogaus Teisių Komisijos Edward Mezvinsky.

Lietuvių delegaciją sudarė Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos atstovai Violeta Abariūtė (iš Detroito), Jūratė Krokytė-Stirbienė ir Rimantas Stirbys (iš Philadelphia), Danutė Norvilaitė (iš New Yorko), ir Lietuvos Vyčių atstovas William A. Sidtis (iš New Yorko). Juos lydėjo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir Koalicijos Gelbėti Petkų ir Gajauską atstovas kun. Kazimieras Pugevičius (iš New Yorko) ir JAV LB Visuomeninių Reikalų Tarybos pirmininkė Aušra Zerr (iš Philadelphia), kurios pastangomis Lietuvių delegacija buvo priimta pas Edward Mezvinsky.

Peticijoje prašoma, kad Sovietų okupuotuose Pabaltijo kraštuose būtų gražintos žmogaus, religinės bei tautinės teisės ir valstybinė nepriklausomybė. Peticijos tekstas buvo paruoštas anglų, vokiečių, ispanų ir portugalų kalbomis. Jaunimo peticijos parašai buvo surinkti prieš kelis metus ir iki šiol buvo dėtos pastangos peticiją įteikti Jungtinėms Tautoms.

Peticijai parašai buvo renkami organizuotai Anglijoje, Argentinoje, Australijoje, Brazilijoje, JAV, Kanadoje, Šveicarijoje, Venesueloje ir Vokietijoje. Paskirų parašų gauta iš pavergtos Lietuvos, Indijos, Indonezijos, Malazijos, Švedijos, Urugvajaus ir kitur. Apskaičiuojama, kad iš svetimtaučių surinkta 130,000 parašų, kurie tuo pačiu buvo supažindinti su dabartine Lietuvos padėtimi. JAV-se buvo surinkta 57,3% visų parašų – vien čekagietis Pranas Budvydis surinko virš 35,000. Lietuviais negausi Kolumbija surinko net 30,5% visų parašų. Ten ypa-

tingai pasidarbavo Jonas Kaseliūnas ir kun. M. Tamošiūnas SDB.

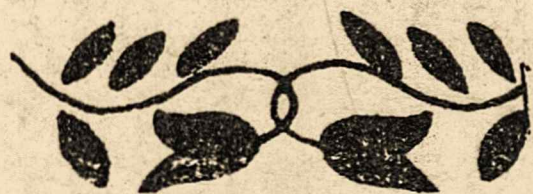
Įteikiant peticiją, virš valandos trukusiame pokalbyje buvo priminta, kad birželio 15 d. lietuviams yra skaudžių prisiminimų diena, nes prieš 39 metus Sovietai okupavo Lietuvą ir atėmė laisvę pradėjo tautinį genocidą ir trėmimus į Sibirą.

ATVYKSTA TOMAS VENCLOVA

Į tarptautinį PEN (rašytojų) kongresą Rio de Janeire atvyksta ir lietuvis disidentas rašytojas-poetas Tomas Venclova. Jis žada atsilankyti ir São Paule. Čia jo atvykimas numatytas šio mėnesio 17 ar 18 dieną. Numatytas jo sutikimas – pagerbimas šv. Kazimiero parapijos salėj. Tikslėsnis laikas bus pranešta vėliau.

30-MEČIO MIŠIOS ZELINŲ

Liepos 5 dienos vakarą kun. Pr. Gavėnas, klebono kun. J. Šeškevičiaus pakviestas ir tenai paminėti kunigystės 30-metį, koncertavo Mišias Zelinos bažnyčioje su kunigais – t. Pupiniu, kun. Urbaičiu ir kun. Rukšiu. Paskui klebonas iškėlė ir vakarienę, kurioje, be virš minėtų, dalyvavo ir prel. P. Ražžinskas, kun. V. Kavolis, kun. St. Šileika, viešnia iš JAV Daina Kojelytė ir jaunimo atstovai – Sandra ir Robertas Saldžiai.

Lietuviškai kalbanti

Vyrų moterų - vaikų gydytoja

DRA. HELGA HERING

médica

HOMENS - SENHORAS CRIANÇAS

nuo 8 iki 12 val.

Av. Eulina, 99 - V Sta. Maria (skersgatvis ties nr 2214, Av. Deputado Emilio Carlos - B do Limão)

nuo 14 iki 18 val.

Rua Quartim Barbosa, 6 (paskutinė stotis onibus Vila Santista Bairro do Limão)

Tel 265.7590

ATOSTOGOS LITUANIKOJE

Lietuviška aplinka ir maistas. Graži gamta. Nebrangi kaina. Svečių namas tegali talpinti tik dvidešimt asmenų. Jei norite atostogas praleisti savųjų tarpe, užsisakykite vietą iš anksto. Pas po- nią Angeliką, tel. 215-3135 arba pas Dėdę Juozą, tel. 63-5975.

PARAPIJOS KUNIGAI PRIE KNYGŲ

Praėjusiais metais Romoje įvyko saleziečių 21-ojo "generalinė kapitula" arba viso pasaulio saleziečių atstovų suvažiavimas nuolatiniams atsinaujinimui aptarti. Išėjo beveik 400 puslapių knyga – dokumentas, kurį pirmiausia reikia pažinti. Šiam tikslui, panaudodamas trumpas mokyklų atostogas, São Paulo saleziečių provinciolas sukvieta dviem grupėm visus provincijos saleziečius susipažinimui su dokumentu ir jo panagrinėjimui. Praėjusią savaitę studijų dienose dalyvavo kun. Gavėnas ir kun. Rukšys; šią savaitę – kun. Šileika ir kun. Urbaitis. Suvažiavimas vyksta Instituto Pio XI patalpose, Lapoj.

São Paulo saleziečių provincija apima 25 institucijas (mokyklas, parapijas, fakultetus, oratorijas) su 226 saleziečiais 16-koj miestų. Brazilijoje tokių provincijų yra šešios.

Porą dienų S. Paulyje viešėjo jaunuolis iš Kanados-Toronto VIDAS MONTSVILAS. Vidas yra baigęs filosofijos studijas ir labai pamėgo keliones. Jis jau yra pernai buvęs S. Paulyje, tada 17 mėnesių keliavo per Pietų Ameriką. Sugrįžęs į Torontą tris mėnesius pailsėjo ir vėl leidosi į kelionę. Dabar jau 7 mėnesiai kai vėl kelionėje. Keliauja kartu su dviem amerikiečiais (mašina), kuriuos, jis sutiko kelyje. Šios kelionės metu jis gyveno keletą savaičių žvejų lūšnoje Meksikoje prie jūros kranto. Namelis neturėjo nei šviesos, nei vandens. Namelį jam palikęs vienas amerikietis, o jis paliko kitam amerikiečiui. Kas namelio savininkas jis nežino. Bet garsioje Meksikos Guadalupės šventovėje, Kristaus kančios gyvuose paveiksluose, Vidas vaidino nukryžiuotąjį.

Iš São Paulo išvyko į Argentiją, o vėliau važiuos į Jaunimo Kongresą Europoje arba grįž į mūsų Jaunimo Stovyklą.

J. BUTRIMAVIČIUS ADVOCACIA

CIVIL – Inventário, Despejo, etc.

COMERCIAL – Falência, Concordata

Execução, Cobrança, etc.

TRIBUTÁRIA – Imposto de Renda, ICM, IPI

KALBAMA LIETUVIŠKAI

ESCRITÓRIOS:

Rua Barão de Iguape, 212 - 4º and. s/45 – Liberdade

– Fone: 279-5937

Horário: Das 9:00 às 11:00 e das 14:00 às 18:00

Rua Campos Novos, 590 – Vila Zelina

Horário: Das 19:00 às 21:00

DR. ALEKSAS KALINAUSKAS
DR. PAULO KALINAUSKAS
ADVOCADOS

Inventário, Despejo, Desquite, Divórcio, Processo Crime, Processo Trabalhista, etc.

Rua XV de Novembro, 244 - 4º and. conj. 9
Tel. 37-8958

FÁBRICA DE GUARDA-CHUVAS

Guarda chuvas de todos os tipos, para homens, senhoras e crianças. Mini-sombrinhas, tipo italiano e alemão.

Vicente Vitor Bányis Ltda.

Inscr. Estadual: 104.519.617

C.R.C. 80.882.909/001

R. Coelho Barradas, 104
V. Prudente

Fones: 274.0677 - (Res. 274.1886)
São Paulo

MŪSŲ ŽINIOS

BLB-nės FINANSŲ KOMISIJA UŽBAIGĖ PAREIGĄ

BLB-nės Finansų Komisija, kurios tikslas buvo surinkti finansinę paramą mūsų atstovams IV PLJ Kongrese, užbaigė savo pareigas.

Iš rėmėjų buvo gauta Cr\$.34.320,00 ir pridėdant 15.680,00 pelno gauto Joninių parengime Lituanikoje, sudarė iš viso Cr\$.50.000,00. Kiekvienam atstovui, palengvint jų kelionės išlaidas, teko po Cr\$.10.000,00.

Mūsų jaunimo atstovams, Aleksandriui Valavičiui, Sandrai Saldytei, Beatricei Bacevičiūtei, Nilzai Guzikauskaitėi ir Zosei Žūtautaitėi, linkime geros kelionės ir sėkmės atstovauti Brazilijos lietuvių jaunimą kongrese.

Be jau paskelbtų rėmėjų, dar buvo gauta fantų Joninių parengimui Lituanikoje, iš Arnaldo Zizo, Cr\$.2.500,00 vertės ir Juozo A. Tatarūno Cr\$.1.500,00 vertės.

Visiems rėmėjams, reiškiam gilią padėką.

FINANSŲ KOMISIJA

Prel. Pijus Ragažinskas
Jonas Tatarūnas
Algirdas Sliesoraitis

ATOSTOGAUJA

BLB-nės pirmininkui išvykus atostogoms, BLB-nės pirmininko pareigas perėmė prel. Pijus Ragažinskas.

SUTUOKTUVĖS

Kai kas pastebėjo: – V. Zelina persikėlė į Caucają. Iš tikro, miestelis prisipildė lietuviškų mašinų, o bažnyčia žmonių. Apie 11 val. atvažiavo jaunavedžiai: SONIA REGINA BAGDŽIŪTĖ ir LUIZ ANTONIO COLOMBO. Ant jauniosios galvos baltavo dailus ramunėlių vainikas. Tuokė ir Mišias laikė Prel. P. Ragažinskas. Su gaudus vidurdienio varpams, pamaldos baigėsi ir lauke nuaidėjo džiazgsmo šūvių garsai. Mašinos pasileido dulkėtu keliuku lietuviškų sodybų link. Jų ten esama berods penkios, beveik viena prie kitos. Pp. Bagdžių vasarvietė ant kalniuko, nauja, apsupta miškais ir patogiai įtaisyta. Nuo vartų prasideda ketvirtainiais akmenimis grįsta gatvė, pavadinta Jono Bagdžiaus vardu. Sodybos vidury, po erdvia pastoge, svečiai atsidūrė prie rūpestingai paruoštų stalų, kur buvo kalnai visokių gėrybių. Kiekvienas rinkosi kas jam labiau patiko ir ant galo stalai dar linko nuo atlikusių valgių.

Netolimam S. Roque vyko metinė vyno šventė, o Caucaios vestuvėse liejosi alus iš statinių. Gaila, kad nebuvo muzikos ir šokių, bet trūkumus atstojo miela lietuviška nuotaika. Buvo žmonių iš visur, net iš Recife.

Jaunavedžiams tebūnie gyvenimas laimingas, Tėvams – pasitenkinimas, o giminėms ir svečiams ilgas prisiminimas malonaus, lietuviško pasižmonėjimo, tą 8 liepos sekmadienį, kuris buvo tikrai ypatingas: pilnai vasariška, saulėta ir šilta diena pačiam žiemos vidury.

Kun. Stasys Šileika

IŠVYKO JAUNIMO ATSTOVAI

Liepos 9 d. išskrido į Europą, į IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą, Brazilijos lietuvių jaunimo atstovai – Aleksandras Valavičius, Beatrice Bacevičiūtė, Sandra Saldytė, Nilza Guzikauskaitė ir Sofija Žūtautaitė. Su jais išskrido ir keletas kitų dalyvių – turistų.

Šio ML numerio

GARBĖS LEIDĖJA PETRONĖLĖ KATILIENĖ

gimtadienio proga (13.VII),

Jai gili padėka ir geriausi linkėjimai

Redakcija ir Administracija

CARAPICUIBA IR CAMPINAS LIETUVIAMS

pranešama, kad šio m. (julho) 28-29 dd. Carapicuiboje lankysis šeima ir namus laimins, lietuviškas pamaldas laikys, Šv. Kazimiero Asmeninės parapijos – kun. Petras M. Urbaitis.

Dievui duodant, jis taip pat lankysis Campinuose (šeštadienį ir sekmadienį) rugpjūčio (agosto) 25-26 dd.

Būtų gerai, kad "ML" skaitantieji apie tą atsilankymą įspėtų kitas lietuviškas šeimas

ŠV. JUOZAPO VYRŲ BROLIJA
ruošia
1979 m. liepos 22 dieną
Kelionę į Marijos šventovę

APARECIDA

Autobusai išvažiuos iš
**VILA ZELINOS
MOKOS
CASA VERDE**

Bilietai pardavinėjami:
Klebonijose
pas Vyrų Brolijos narius
M. Stankūniene-C. Verde
(R. Antonio Lopes F. 55)

Brazilijos Madona VI Stančikaitė

SEMANARIO

NOSSA LITUANIA

MŪSŲ LIETUVA

Endereço: Caixa Postal 4421
01000 São Paulo, SP
Impressão: Rua Juatindiba, 28
Pq. da Moóca
03124 São Paulo, SP

Diretor responsável: VYTAUTAS BACEVIČIUS

Redige: Equipe Editorial

Administrador: STANISLAO ŠILEIKA

Metinė Prenumerata: 210 kr. – GARBĖS PRENUMERATA 1.000 kr.

Prenumerata oro paštu į JAV: 25 dol.

Prenumerata paprastu paštu į JAV: 20 dol.

Prenumerata oro paštu Europon: 30 dol.

Prenumerata oro paštu Pietų Amerikon: 17 dol.

Prenumerata paprastu paštu į užsienį: 18 dol.

Atskiro numerio GARBĖS LAIDA: 1.000 kr.

Atskiro numerio kaina: 5,00 kr.

Užuojautos, sveikinimai ir skelbimai (anūncios), nuo 100 kr. aukštesn pagal dydį ir dažnumą.

Čekius, pašto perlaidas ar administracinius laiskus rašyti "Stanislao Šileika" vardu.

Straipsnius ir korespondenciją Redakcija taisy bei tvarko savo nuožūra. Ne panaudoti raštai gražinami tik autoriui prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia Redakcijos ir leidėjų nuomonę. Už skelbimų kalbą ir turinį Redakcija neatsako.

Laikraštis spausdinamas pirmadieni.

Vietinės žinios ir pranešimai 9 - 10 puslapių Redakcijai įteikti ne vėliau kaip iki sekmadienio vakaro.

Šv. Onos Šventės proga, liepos mėn. 29 d. 12 val (tuoj po sumos) Jaunimo Namuose rengiame

PIETUS

ir kviečiame lietuvius, o ypatingai Onas, juose dalyvauti.

Pakvietimus reikia įsigyti iš anksto – V. Zelinos ar Mocos liet. parapijų klebonijose arba pas platintojus. Visi pakvietimai yra numeruoti.

Toliau gyvenantieji vietas gali rezervuoti: tel. 274.9924 (Ana), tel. 273.3224 (Albina), tel. 63-8413 (Onutė). Nedelskite, nes pakvietimų skaičius ribotas.

Rūpinamės, kad pietų metu visiems svečiams būtų skanu, gražu ir linksma.

Liet. Kat. Moterų Draugija

